

Dr. Szabó G. Mária—Dr. Kárpáti Andrea

AZ ÁLTALÁNOS ISKOLAI NAPKÖZI OTTHONI NEVELŐ MUNKÁRA FELKÉSZÍTÉS EGY VARIÁNSA

Olvásónak és kritikusknak egyaránt lehetnek elfogultságai művekkel, alkotókkal szemben. Olyan elfogultságokra gondolok, melyek valóban nem érintik az alkotások értékét, mégis — szinte megmagyarázhatatlanul — jobban vonzódnak az egyik műhöz, alkotáshoz, mint a másikhoz, legyenek bár egyenrangúak. Jelen sorok szerzője is elfogult a Csongrád megyei Továbbképzési és Módszertani Intézet gondozásában közreadott tapasztalatgyűjteménnyel.

A két évvel ezelőtt megjelent „Az általános iskolai napközi otthoni nevelőmunkára felkészítés egy variánsa” című munka hatalmas tapasztalati anyagot halmazott fel, amit a főiskolai hallgatók gyakorlati képzésében és a pedagógiai gyakorlatban egyaránt jól tudnak hasznosítani az érdeklődők.

Az egész napos nevelés és ezen belül a napközi otthoni nevelő munka speciális megközelítési módja hazánkban az utóbbi 10–15 évben hódított magának nagyobb teret, s körülbelül innen számítható a tüzetesebb kutatások megindulása is. Dr. Szabó G. Mária és dr. Kárpáti Andrea munkája is ehhez járul hozzá sajátos szempontjainal, következtetéseivel. Tanulmányokat, módszertani ajánlásokat, programokat, tervezeteket olvashatunk itt, bár a kötet valójában összefüggő egész, még akkor is, ha egyes írások önállóan is élvezetesek, gondolatgazdagok. A módszer szempontjából mégis fontos hangsúlyozni a tapasztalatgyűjtemény tagolódását. Az első fejezet a főiskolai hallgatók napközi otthoni nevelő munkára való felkészítésének gyakorlatát mutatja be a pedagógusképzés rendszerében. A fejezet első részében találjuk a napközi otthoni nevelési gyakorlatok bevezetésének szükségességét és indítékait. Bemutatja a szerző a napközi működésének szükségességét, fejlődésének lehetőségeit, és egyértelműen megállapítja: az általános iskolai tanárképzésnek,

ezen belül a gyakorlati képzésnek és a tanári hivatásra való felkészítésnek is szerves részeként kell kezelni az egész napos nevelés elméleti és gyakorlati kérdéseit. A második rész pedig már konkrétan, évfolyamokra lebontva mutatja be a napközi nevelési gyakorlat helyét a tanárképzés rendszerében. A hallgatók tanulmányaik során koncentrikusan bővülő ismereteket szereznek a napközi otthoni nevelő munkában, s ezt jól kiegészíti a speciális — kollégium tematikája, mely épít a hallgatók pedagógiai-pszichológiai ismereteire, ugyanakkor széles körű gyakorlati ismereteket nyújt az egész napos nevelésről, egyben biztosítja a hallgatók aktív közreműködését referátumok, viták, szakirodalmi feldolgozások, önálló írásbeli munkák készítésével. Fontos témajánlásokkal találkozunk a hallgatói referátumokhoz és az önálló hospitálásokhoz, melyek a gyakorlati nevelő munka legaktuálisabb és legizgalmasabb kérdéseire irányítják a figyelmet.

A Neveléstudományi Tanszék, a gyakorlóiskolák és a napközi otthoni szakvezetők együttműködését rajzolja fel a harmadik rész. E fejezet azt mutatja, hogy a szerzők módszere rokonszenvesen induktív: általános észrevételei, eredményei konkrét, „gyakorlati” kérdések vizsgálataiból indulnak ki, azokon alapulnak. Kitérő rendszert kapunk erről a munkáról, másfelől a szakvezetők munkaközösségének tartalmi munkájához és a szakvezetők feladataihoz új szempontokat.

A főiskolák nevelő munkájában kiemelt szempontként szerepel a hallgatók széles körű pedagógiai, szakmai gyakorlatának megszervezése és a napközis nevelési gyakorlatok összekapcsolása a tanítási gyakorlatokkal. A gyakorlatok egymásra épülésének logikai rendjével ismerkedünk meg a negyedik fejezetben, mely bemutatja a tapasztalatszerzés szakaszát; a nevelési gyakorlat kezdő és részben önálló szakaszát; — napközi otthoni tevékenység a külső, egyhónapos gyakorlat keretében biztosított lehetőségeit. A fejezet nagy érdeme, hogy modelleket ad a hallgatóknak a foglalkozási vázlatok készítéséhez, illetve foglalkozások kidolgozásához, megvalósításához. A pedagógiai munkában döntő a hallgatók munkájának értékelése, amely segítő,

ösztönző, buzdító szándékú megjegyzéseket kell hogy tartalmazzon, a kritikai észrevételekkel együtt, illetve a hallgató további munkájához adjanak útmutatást. A hallgatói munka egységes és következetes értékkel tevékenységéhez ad szempontokat az ötödik fejezet, szinkronban a gyakorlati képzési útmutató követelményrendszerével.

A szakdolgozati témajavaslatok és azok feldolgozása lehetőséget ad a hallgatóknak arra, hogy elméleti és gyakorlati ismereteiket, a nevelési gyakorlatokon, hospitálásokon szerzett tapasztalataikat tudományos igénnyel megfogalmazzák, összegyűjtésük. A tapasztalatgyűjtemény hatodik fejezete bemutatja a szakdolgozati témák tartalmi jellegzetességeit, és utal arra, hogyan növekedett az elmúlt évek során az érdeklődő hallgatók köre, és milyen változásnak, tartalmi előrelépésnek lehetünk részesei.

A következő fejezet nagyszerűen érzékelteti annak lehetőségét, miként lehet összekapcsolni a napközi otthoni nevelő munkát az úttörőmozgalom feladataival, a nyári napközis táborok tevékenységével, az iskolaotthon és a klubnapközi tevékenységével, a diákotthoni nevelő munkával és a szakköri programokkal.

Olvashatunk a kötetben hallgatói véleményeket a napközi otthoni nevelő munka gyakorlati hasznáról, a hallgatók pozitív és negatív tapasztalatait ütköztethetjük a nyolcadik fejezetben, ami útmutatásul szolgálhat a nevelő munka továbbfejlesztéséhez, az iskolák pedagógiái gyakorlatának pontosításához és megoldási formáinak gazdagításához.

A Juhász Gyula Tanárképző Főiskola nemcsak arra vállalkozik, hogy a hallgatók gyakorlati képzésében lényeges helyet szán a napközis nevelőmunkának, hanem az elmúlt években több fontos tanácskozásnak, tanfolyamnak adott helyet e témában, és olyan jelentős fórumokon, mint a Nyári Akadémiák és az egész napos nevelési szakosztály ülésein adtak számot a tartalmi munka aktuális kérdéseiről. Nem kisebb értékűek azok a publikációs tevékenységek, amelyek a szakvezetői munkaközösségek tagjainak tollából kerülnek az olvasók elé. Ezek az írások széles körű ismereteket, gyakorlati megoldásokat, munkaformákat adnak közre az egész napos nevelési témakörből, s mindezt nyomon követhetjük a kötet 9., 10. fejezetében.

A tapasztalatgyűjtemény második fejezetében a képzőművészeti nevelés lehetőségeivel ismerkedünk meg a napközi otthonban. A napközi otthon kedvező lehetőségeit kihasználva alakították ki a művészetpedagógia új fórumát, vagyis a napközis szabadidős tevékenységek, klubfoglalkozások és a szakkörök tematikáját, összehangolva a művészeti tárgyak tananyagával. A kísérlet három éve során megtartott foglalkozások az építészet, szobrászat, festészet, valamint az ipar és népi művészet technikai-esztétikai alapismeretét közvetítették a tanulóknak. Dr. Kárpáti Andrea tanulmánya „A képzőmű-

vészet nyelve” című kísérlet programját, módszereit, tapasztalatait mutatja be, részletes, érdeklődést felkeltő gondolatokkal. Segítségét ad a programok hasznosításához, és bibliográfiai ajánlása útmutató valamennyi napközis nevelő számára. A program alkalmazásának gyakorlati tapasztalatairól számol be *Kálmán Jánosné, dr. Gácsér Józsefné és Petrusán Györgyné*. Mindhárman a fentiekben felsorolt művészeti területekhez dolgozták ki foglalkozási modelljeiket, és saját csoportjuk jellemzőihez alkalmazták módszereiket. Részletes foglalkozási terveik tudatos, alapos pedagógiai munkát feltételeznek.

Mi mondható el egy rövid ismertetés keretében a szerzők által összeállított tapasztalatgyűjteményről? Összességükben mindenképpen katalizátorként hatnak ezek az írások, hisz végig-gondoljuk azokat az elveket és eljárásokat, az elért eredményeket, esetleges problémákat ebben a munkában. Arra is készíti az elméleti és gyakorlati szakembereket, hogy együtt gondolkodjanak, illetve az erre való serkentésről is szól a gyűjtemény. Törekszik a napközi otthoni nevelőmunka hagyományait folytatni, immáron maga a gyűjtemény is követendő hagyománnyá nemcsodva. Stílusa világos, érthető, földéző erejű, közvetlen, s az alkotót a gyakorlathoz, emberközébe képes hozni. Most mégis másra helyezném a hangsúlyt: a módszerre, a szemléletre, a gyakorlatra. Érezni minden során, hogy ügyet szolgál, hogy értékvédő. A tapasztalatgyűjtemény éppen ezért lehet egyszerre olvasmányos, és mégis tudományos értékű, melyet nemcsak szakmabeliek forgathatnak érdeklődéssel.

Nanszáké dr. Cserfalvi Iлона

A KORSZERŰBB OROSZNYELV-OKTATÁSÉRT III.

Tanulmánykötet; Tananyag orosznyelv-tanárok önképzéséhez. Szerkesztette: dr. Miskó György.

A pécsi Janus Pannonius Tudományegyetem Tanárképző Kar Orosz Tanszékének a munkatársai rekordidőjű gyorsasággal jelentették meg legújabb tanulmánykötetüket, hogy segítsék és elmélyítsék az orosz nyelv tanárainak a továbbképzését, ill. önképzését. A *Bevezetőben* a szerkesztő hangsúlyozza, hogy új tartalommal kívánják megtölteni az önképzést, és ugyanakkor korszerűsíteni is a felvételi előkészítő kurzustól (=FEB) a szaktanári továbbképzésig tartó nyelvtanulási folyamatot. A szerzők és a szerkesztő célja a tudománypolitikai irányelvekkel és az oktatáspolitikai határozatokkal teljes összhangban áll: nemcsak korszerű elméleti anyagot adnak, hanem a gyakorló tanárokat hasznos tanácsokkal látják el, ugyanakkor élesen reagálnak a hétköznapi legújabb oktatási gondjaira, problematikájára (lásd több tanulmányban is a 4. osztályos orosztanításra való reagálást!). A Baranya megyei Pedagógus